

Η πολιτική βία της άκρας δεξιάς είναι σε άνοδο στη Γερμανία

Στη Γερμανία, οι συντηρητικοί αντέδρασαν στην πολύκροτη δίκη μιας αριστερής ακτιβίστριας δημιουργώντας έναν πανικό γύρω από την άνοδο του αριστερού εξτρεμισμού. Αλλά η βία που αυξήθηκε πραγματικά στη χώρα είναι η νεοναζιστική, τη στιγμή μάλιστα που η άκρα δεξιά έχει αποκτήσει θεσμική κάλυψη.

Στη Γερμανία, μια πολύκροτη δίκη τράβηξε την προσοχή των ΜΜΕ και πυροδότησε εκ νέου τις συζητήσεις γύρω από την πολιτική φύση του δικαστικού συστήματος της χώρας. Στις 31 Μαΐου, το Ανώτατο Περιφερειακό Δικαστήριο της Δρέσδης καταδίκασε τη Lina E., αριστερή ακτιβίστρια, σε πέντε χρόνια και τρεις μήνες φυλακή, λόγω επιθέσεων σε αναγνωρίσιμους νεοναζί. Η συζήτηση στη δημόσια σφαίρα σχετικά με την υπόθεση δεν άργησε να την παρουσιάσει ως υποτιθέμενη συμβολική φιγούρα ενός εν τη γενέσει «αριστερού εξτρεμισμού». Αυτή η δίκη, η οποία πήρε την ονομασία «δίκη της Antifa-East» αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές υποθέσεις στοχοποίησης κάποιου που σχετίζεται με αριστερή πολιτική οργάνωση από την εποχή που η Φράξια Κόκκινος Στρατός, το γνωστό δίκτυο αντάρτικου πόλης, έκανε βομβιστικές επιθέσεις, δολοφονίες και ληστείες τραπεζών, σε μια περίοδο από τη δεκαετία του '70 μέχρι και τη δεκαετία του '90.

Η εισαγγελία κατηγόρησε τη Lina E. και τρεις συγκατηγορούμενους της ότι οργάνωσαν και εκτέλεσαν τουλάχιστον έξι επιθέσεις ενάντια σε γνωστούς νεοναζί την περίοδο μεταξύ 2018 και 2020, με αποτέλεσμα τον τραυματισμό δεκατριών ατόμων. Ωστόσο, η εισαγγελία δεν κατηγόρησε τη Lina E. και τους συνεργάτες της για πρόκληση σωματικής βλάβης αλλά και για «ίδρυση εγκληματικής οργάνωσης». Τα ΜΜΕ επικέντρωσαν στη Lina E., κατηγορούμενη ως επικεφαλής του πυρήνα, μια εικοσιοκτάχρονη φοιτήτρια κοινωνικής παιδαγωγικής χωρίς ποινικό μητρώο. Η Lina E., η οποία μεταφέρθηκε στον γενικό ομοσπονδιακό εισαγγελέα στην Καρσλούη με ελικόπτερο και περικυκλωμένη από μασκοφόρους αστυνομικούς, μετατράπηκε σε πραγματικό σύμβολο ενός κινήματος που η ύπαρξη του είναι αμφίβολη. Οι συντηρητικοί πολιτικοί χρησιμοποίησαν την εμμονή του κοινού με τη Lina E. —την οποία η δεξιά ταμπλόιντ *Bild* αποκάλεσε «την πιο επικίνδυνη αριστερή εξτρεμίστρια»— προκειμένου να βάλει σε κίνηση μια αδυσώπητη καμπάνια τρομολαγνείας με θέμα την «αριστερή τρομοκρατία».

Το γερμανικό κράτος στήριξε τις κατηγορίες του κυρίως στην παράγραφο 129 του γερμανικού ποινικού κώδικα, ένα ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο τμήμα που αφορά τη σύσταση εγκληματικών

οργανώσεων. Σύμφωνα με την παράγραφο 129, όποιος ιδρύει ή επιχειρεί να ιδρύσει οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων μπορεί να τιμωρηθεί με ποινή φυλάκισης έως και πέντε ετών. Οι Αρχές χρησιμοποίησαν αρχικά αυτό τον νόμο για την ποινικοποίηση κομμουνιστικών οργανώσεων στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας τη δεκαετία του 1950. Έκτοτε, ωστόσο, η παράγραφος 129 παρέμεινε ένας νομικός μηχανισμός σημαντικός για τη νομιμοποίηση σχεδόν απεριόριστης διερευνητικής εξουσίας. Ύστερα από την αναμόρφωση του νόμου το 2017, οι εισαγγελείς δεν χρειάζεται πλέον να παρέχουν λεπτομερείς αποδείξεις ως προς την οργανωτική δομή προκειμένου να απαγγείλουν κατηγορίες στους κατηγορουμένους. Αυτό δεν επιτρέπει μόνο αλλά και επιβάλλει τη χρήση περιστασιακών στοιχείων από τους ενόρκους για την υποστήριξη της ύπαρξης μιας συνεκτικής εγκληματικής οργάνωσης.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι το γεγονός ότι η επίκληση της παραγράφου 129 επιτρέπει στο δικαστήριο να εξετάσει διάφορα ξεχωριστά εγκλήματα ως μέρος της ίδιας υπόθεσης, κάτι που νομιμοποιεί ακραία μέτρα επιτήρησης με σκοπό να αποδειχθεί η σύνδεση μεταξύ ατόμων που θα μπορούσαν να θεωρηθούν μέλη μιας ενιαίας οργάνωσης. Στα πλαίσια της δίκης της Antifa-East, η εξέταση ενός αδικήματος υπό την εφαρμογή της παραγράφου 129 χρησιμοποιείται για τη νομιμοποίηση εκτεταμένης συλλογής πληροφοριών για τον χώρο της αριστεράς στο σύνολό του.

Τα εγκλήματα της άκρας δεξιάς -η μεγάλη πλειοψηφία των οποίων είναι σωματικές υποθέσεις- δεν είναι μόνο έξι φορές περισσότερα αλλά βρίσκονται και σε άνοδο.

Η παράγραφος 129 ποινικοποιεί επίσης το να είσαι μέλος, να προσηλυτίζεις μέλη ή και γενικά να υποστηρίζεις την όποια εγκληματική οργάνωση, δημιουργώντας έτσι στην πράξη μια κατάσταση στην οποία ένα φιλελεύθερο δημοκρατικό κράτος αντιμετωπίζει τον πολιτικό ακτιβισμό ως ύποπτο για εγκληματική δραστηριότητα και ταυτόχρονα κινείται προς την ποινικοποίηση των αντιφασιστικών συμπαθειών. Η απόφαση της δίκης της Antifa-East θα έπρεπε λοιπόν να θεωρηθεί ως μέρος ενός ευρύτερου κύματος καταστολής του αριστερού ακτιβισμού. Στις δίκες αυτές, η εφαρμογή της παραγράφου 129 είναι μέρος ενός κρατικού αποτρεπτικού μηχανισμού -η αφήγηση περί «εγκλημάτων που απειλούν το κράτος» στοχεύει στην υπονόμευση της αριστερής αλληλεγγύης αλλά και της συμπάθειας της κοινής γνώμης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις ωστόσο, αυτή η τακτική είχε το αντίστροφο αποτέλεσμα. Όταν το Κέντρο για την Πολιτική Ομορφιά, μια κολεκτίβα καλλιτεχνικών περφόρμανς, έχτισε ένα αντίγραφο του μνημείου του Βερολίνου για το Ολοκαύτωμα σε ένα οικόπεδο δίπλα από το σπίτι του Björn Höcke το 2019, η ομάδα αυτή πέτυχε σημαντική αποδοχή από την κοινή γνώμη. Ο Höcke, πρώην καθηγητής ιστορίας και ηγέτης του ακροδεξιού AfD στη Θουριγγία από το 2014, είχε χαρακτηρίσει το Μνημείο για τους Δολοφονημένους Εβραίους της Ευρώπης του Peter Eisenman ως «μνημείο ντροπής», σε μια σχετικά συνηθισμένη άσκηση νεοναζιστικής ρητορικής... Προκειμένου να απαντήσει στη συμβολική κίνηση της κολεκτίβας, ο Höcke, με τη στήριξη δεξιών MME, επιχείρησε να στήσει μια δημόσια εκστρατεία ενάντια στο Κέντρο για την Πολιτική Ομορφιά, για το οποίο επεδίωκε να αντιμετωπιστεί ως τρομοκρατική οργάνωση με έναν νόμο που συνδέεται στενά με την παράγραφο 129.

Επηρεασμένος από την καμπάνια του Höcke, ο εισαγγελέας της Θουριγγίας άνοιξε μια ξεκάθαρα αβάσιμη υπόθεση ενάντια στο Κέντρο, εκθέτοντας στην πορεία την έκταση της επιρροής που διατηρεί η δεξιά στο δικαστικό σύστημα της Γερμανίας. Οι κατηγορίες που εκτόξευσε ο Höcke, και τις οποίες υποστήριξαν νομικά χωρίς επιτυχία οι δημόσιοι κατήγοροι, ότι ο καλλιτεχνικός διευθυντής της κολεκτίβας Philipp Ruch θα μπορούσε, σύμφωνα με την παράγραφο 129, να περιγραφεί ως «ιδρυτής και ηγέτης εγκληματικής οργάνωσης», αποδείχτηκαν αθεμελίωτες. Πέτυχαν κάτι όμως: προσέφεραν μια αποτελεσματική καμπάνια διαφήμισης για το Κέντρο για την Πολιτική Ομορφιά, το οποίο ζήτησε από πρόθυμους «συνεργούς» να προκαλέσουν «πολιτική αναταραχή στην υπηρεσία του επιθετικού ανθρωπισμού.»

Πιο πρόσφατα, την προσοχή της κοινής γνώμης τράβηξαν οι έρευνες στη γερμανική πτέρυγα της ομάδας διαμαρτυρίας για το κλίμα (Last Generation). Νωρίτερα φέτος, το κρατίδιο της Βαυαρίας στόχευσε με την παράγραφο 120 επτά ακτιβιστές για «σχηματισμό και υποστήριξη εγκληματικής οργάνωσης». Επιχειρηματολογώντας ότι η ομάδα αποτελούσε «σημαντικό κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια», το κράτος νομιμοποίησε την ηλεκτρονική παρακολούθηση, έκανε επιδρομές σε δεκαπέντε ιδιωτικές ιδιοκτησίες, πάγωσε τους τραπεζικούς λογαριασμούς και πάγωσε προσωρινά τη λειτουργία του ιστότοπου της ομάδας.

Η ειρωνεία είναι ότι η ομάδα είναι γνωστή για τις κατά κύριο λόγο ειρηνικές δράσεις της με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κλιματική κατάσταση έκτακτης ανάγκης μέσω αποκλεισμών δρόμων, απεργιών πείνας, καταδύσεων σε κάδους απορριμμάτων και καλλιτεχνικών ακροβατικών. Τα «ακραία» αιτήματά τους κυμαίνονται από την προσθήκη ενός ορίου ταχύτητας στους γερμανικούς αυτοκινητόδρομους έως τη μείωση της τιμής των εισιτηρίων στις δημόσιες μεταφορές και τη δημιουργία ενός δημοκρατικού συμβουλίου έκτακτης ανάγκης για τη διαμόρφωση των κλιματικών πολιτικών. Ωστόσο, δύο ακτιβιστές που συνδέονται με το ευρύτερο γερμανικό περιβαλλοντικό κίνημα έχουν κατηγορηθεί για απόπειρα σαμποτάζ στον πετρελαιοαγωγό Τεργέστη-Ίνγκολσταντ το 2022. Χάρη στην παράγραφο 129, οι δύο αυτές συλλήψεις επιτρέπουν στην αστυνομία να ερευνήσει τη Last Generation στο σύνολό της.

Όσοι είναι κριτικοί απέναντι στις έρευνες που διεξάγονται με την παράγραφο 129 τείνουν να αναδεικνύουν το ζήτημα της ισότητας απέναντι στο πολιτικό φάση. Η δίκη της Antifa-East είναι, από αυτή την άποψη, ακόμη μια περίπτωση που υπογραμμίζει διά της αντιπαράθεσης τον μεγάλο αριθμό διώξεων της άκρας δεξιάς που δεν χαρακτηρίζονται για τον ίδιο βαθμό ερευνητικού πάθους και δημόσιας προσοχής. Αναφερόμενο στην περίπτωση της Lina E., το Γραφείο για την Προστασία του Συντάγματος (BfV) —Η ΕΥΠ της Γερμανίας— προειδοποιεί για την «άνοδο του αριστερού εξτρεμισμού». Στην τελευταία της ετήσια έκθεση, η BfV εκφράζει την ανησυχία της για την αυξανόμενη ριζοσπαστικοποίηση και σημειώνει τον «αντιφασισμό» ως κομβικό για αυτό τον «εξτρεμιστικό ιδεολογικό προσανατολισμό». Ταυτόχρονα βέβαια, σημειώνει επίσης μια πραγματική μείωση των «αριστερών βίαιων επιθέσεων» της τάξης του 39%, με τις περισσότερες επιθέσεις να προκαλούν μόνο φθορά περιουσίας.

Αντιθέτως, με βάση τους αριθμούς που δίνει η ίδια η BfV, τα εγκλήματα της δεξιάς με πολιτικό κίνητρο -η μεγάλη πλειοψηφία των οποίων είναι επιθέσεις κατά της σωματικής ακεραιότητας- δεν είναι μόνο έξι φορές περισσότερα από τις εγκληματικές δράσεις αριστερών αλλά βρίσκονται και σε άνοδο. Στο μεταξύ, η εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης στην BfV παραμένει χαμηλή, ιδιαίτερα μετά το σκάνδαλο γύρω από τη δίκη της ναζιστικής οργάνωσης NSU. Μέσα από την υπόθεση αυτής του νεοναζιστικού πυρήνα τρομοκρατών, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για τη δολοφονία δέκα ανθρώπων με μεταναστευτική καταγωγή τη δεκαετία του 2000, ανέδειξε εκτεταμένους δεσμούς μεταξύ των γερμανικών υπηρεσιών κατασκοπίας και της άκρας δεξιάς. Παρά τη δημοφιλία των αφηγήσεων που επαινούν τη σοβαρότητα με την οποία η Γερμανία διαμόρφωσε μια κουλτούρα μνήμης κατά τη μεταπολεμική εποχή, οι ανακριτικές της αρχές δέχονται όλο και μεγαλύτερη κριτική για το γεγονός ότι υποτιμούν την απότομη άνοδο της βίας που συνδέεται με το λαϊκίστικο AfD.

Πέρα από τα ζητήματα ίσης εφαρμογής της κρατικής ισχύος, αυτό που χρειαζόμαστε είναι μια συστηματική κριτική της λογικής που υποστηρίζει την ιδέα ότι η νεοναζιστική βία και ο οργανωμένος αντιφασισμός είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Οι κυρίαρχες αφηγήσεις για τον αριστερό και τον δεξιό ριζοσπαστισμό ακολουθούν τη θεωρία των «δύο άκρων». Αυτή η θεωρία, που είναι γενικότερα απαξιωμένη μεταξύ των σημαντικότερων πολιτικών επιστημόνων, υποστηρίζει ότι η άκρα δεξιά και η άκρα δεξιά είναι παρόμοια «ακραίες», δημιουργώντας και συντηρώντας με αυτό τον τρόπο την αυταπάτη κάποιου ουδέτερου εδάφους στον ενδιάμεσο. Οι πολιτικές συνέπειες μια τόσο φτωχής κατανόησης είναι η απώλεια της συλλογικής ικανότητας να γίνεται διάκριση ως προς την πολιτική ουσία αντίπαλων ομαδοποιήσεων, όπως επίσης και η τοποθέτηση στο πολιτικό κέντρο αντιλήψεων οπισθοδρομικών και αντιδημοκρατικών. Οι συζητήσεις γύρω από τον «αριστερό εξτρεμισμό», σαν κι αυτές γύρω από τη δίκη της Antifa-East, ρίχνουν νερό στον μύλο της ολοένα και περισσότερο θεσμικά αναγνωρισμένης ακροδεξιάς.

Το λαϊκίστικο AfD έχει ήδη πετύχει σε μεγάλο βαθμό να στρέψει το πολιτικό κέντρο της Γερμανίας στα δεξιά. Από την ίδρυση του το 2013, το AfD έχει πετύχει σημαντικά κέρδη σε διάφορα κοινωνικά στρώματα. Διαιρεμένο σε εθνοεθνικιστικά, εθνοσυντηρητικά και ορντοφιλελεύθερα ρεύματα, το AfD είναι πια μια καλά καθιερωμένη παρουσία στο γερμανικό πολιτικό τοπίο. Πρόσφατες δημοσκοπήσεις, που δείχνουν ότι το AfD αυτή τη στιγμή είναι το δεύτερο ισχυρότερο κόμμα, μπροστά από το κυβερνών SPD, έστειλαν ένα ισχυρό σοκ σε ολόκληρη τη Γερμανία. Ενώ η συνεργασία με το AfD σε ομοσπονδιακό επίπεδο μπορεί να φαίνεται αδιανόητη αυτή τη στιγμή, η στροφή προς δεξιό λαϊκισμό δεν συνάντησε επαρκή αντίσταση.

Στον απόηχο της απόφασης στη δίκη της Antifa-East, εξέχοντες πολιτικοί του νεοφιλελεύθερου Ελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος, της κεντροδεξιάς Χριστιανοδημοκρατικής Ένωσης, ακόμη και του SPD, προειδοποίησαν κατά της υποτίμησης του κινδύνου του αριστερού ακτιβισμού, ενώ μόνο ο πρόεδρος της Νεολαίας των Πρασίνων επέκρινε δημοσίως την απόφαση. Καθώς η ανερχόμενη ακροδεξιά της Γερμανίας συνεχίζει να γίνεται πρωτοσέλιδο, ένα πειστικό αριστερό σχέδιο πρέπει να αντισταθεί στην κανονικοποίησή της.

Για τη μετάφραση, Σωτήρης Σιαμανδούρας

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στα αγγλικά στο jacobin.com στις **26/8/2023**